

REMISSVAR

Datum

2026-01-27

Vårt diarienummer

KV 2025-37042

Justitiedepartementet

Ändringar i socialförsäkringsbalken med anledning av införandet av kontrollerat boende och säkerhetsförvaring

Er beteckning Ju2025/02795

Förslagen innebär bland annat att samma begränsningar av rätten till socialförsäkringsförmåner som gäller för intagna i anstalt ska gälla även för den som avtjänar straff i ett kontrollerat boende (s. 11). Enligt Kriminalvården finns det emellertid flera skillnader mellan de två verkställighetsformerna som inte beaktats i tillräcklig utsträckning.

Den mest påtagliga skillnaden är att den som avtjänar ett straff i anstalt i regel vistas där under dygnets alla timmar. Möjligheterna till permission eller andra tillfälliga vistelser utanför anstalt är förhållandevis begränsade. Innehållet i en verkställighet i kontrollerat boende motsvarar däremot vad som gäller vid verkställighet i den dömdes bostad (se prop. 2024/25:202 s. 42). Det kan konstateras att det vid verkställighet i bostaden inte gäller några begränsningar av rätten till socialförsäkringsförmåner. Liksom vid sådan verkställighet är utgångspunkten att den dömda deltar i förvärvsarbete, utbildning eller annan liknande sysselsättning och så långt som möjligt försörjer sig själv (se t.ex. 2 kap. 1 § lagen [2025:1053] om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning och prop. 2024/25:202 s. 42–44). Den som verkställer ett fängelsestraff i ett kontrollerat boende kommer därför som regel dagligen tillåtas att vistas utanför boendet för att bl.a. arbeta, genomgå behandling och delta i annan sysselsättning (se 2 kap. 3 § första stycket samma lag). Därutöver kan den dömda under vissa förutsättningar tillåtas lämna boendet för att t.ex. uträtta personliga ärenden och besöka läkare (se 2 kap. 3 § andra stycket och 4 kap. 6 § samma lag).

Vidare förväntas kostnaden för en verkställighet i kontrollerat boende uppgå till endast 1 500 kronor per dygn (se prop. 2024/25:202 s. 59). I dygnskostnaden ingår ersättning för sysselsättning som den dömda under vissa förutsättningar har rätt att få från Kriminalvården (se 4 kap. 3 § samma lag och, 3 kap. 3 § förordningen [2025:1323] om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning). Med en så låg vårddygnskostnad kommer inte ersättningen till de dömda kunna vara så hög att deras levnadsomkostnader täcks. Kriminalvårdens skyldighet att erbjuda sysselsättning i kontrollerat boende liksom skyldigheten att ekonomiskt ersätta de dömda är dessutom i viss mån begränsad (jfr 2 kap. 1 § 2 och 4 kap. 3 § samma lag och se prop. 2024:25/202 s. 44). Det bör härvid uppmärksammas att det finns andra placeringar som sker på det allmännas bekostnad som inte är undantagna från möjligheten till

REMISSVAR

Datum

2026-01-27

Vårt diarienummer

KV 2025-37042

socialförsäkringsförmåner. Här kan hänvisas till exempelvis vårdvistelse och vistelse i HVB på grund av kontraktsvård. Att rätten till socialförsäkringsförmåner vid verkställighet i kontrollerat boende begränsas på det sätt som föreslås innebär därför att Kriminalvården kan komma att behöva bevilja bidrag av allmänna medel till den dömd i större utsträckning. Kriminalvården kommer därmed inte kunna bedriva verksamheten till en så låg vårdkostnad som förväntas (se prop. 2024/25:202 s. 59). Kriminalvården noterar samtidigt att myndighetens anslag har minskats med hänvisning till förändringarna i möjligheten till verkställighet med elektronisk övervakning (se prop. 2024/25:1 s. 116). Den nya verkställighetsformen kan därför vara underfinansierad. Dessa konsekvenser av förslagen har dock inte berörts i utkastet och bör adresseras under den fortsatta beredningen.

I förslaget till 106 kap. 17 § anges att sjuk- och aktivitetsersättning lämnas för tid som en dömd som avtjänar bl.a. säkerhetsförvaring vistas utanför kriminalvårdsanstalt, om vistelsen är varaktig. I författningskommentaren förtydligas att det därmed avses att den försäkrade under en sammanhängande period tillbringar sin dygnsvila utanför anstalt i större utsträckning än på anstalt. Hur lång den sammanhängande perioden bör vara framgår dock inte. Kriminalvården önskar att det förtydligas i författningskommentaren.

Detta yttrande har beslutats av rättschefen Anneli Skoglund efter föredragning av verksamhetsjuristen Karolina Markgren. Enhetschefen Martin Lorentzon och sektionschefen Miriam Gewarges har varit med vid den slutliga handläggningen av ärendet.

Anneli Skoglund